

Om tråd- och garnbeteckningar

Från spinnerier, i väv- och spinnböcker träffar man allt som oftast på mer eller mindre märkliga sifferkombinationer. Det kan t.ex. stå 8/2 eller 22s eller 110 Tex eller 18 wpi. Det här är ett försök att åtminstone redogöra för vad det hela är tänkt att betyda.

8/2 betyder att en **tråd** med gramlängden (meter per gram) är tvinnat med en likadan tråd vilket då resulterar att **garnet** har gramlängden 4 m/gram. 8 betyder enkeltråd 8m/gram och således 8/3 betyder 3-slaget garn av 8m/gram enkeltråd och det 3-slagna garnet är 2,7m/gram.

22s kommer från den engelskdominerade kamgarnsspinningen, oftast levereras kamgarn som enkeltråd, men även tvinnat garn förekommer. Engelskmännens ursprungliga måttssystem tillhörde ju inte de allra enklaste, och det här är inget undantag, tag ett djupt andetag och försök hänga med:

22s betyder att 22 härvor om 560 yards (å 0,9144m) väger precis 1 engelskt pund (453,59 gram) Översatt skulle 22s motsvara 24,8m/gram. En enkel översättningsregel blir då att multiplicera med 1,1. Även kamgarn förekommer tvinnat till garn och betecknas då t.ex. 2/20s vilket då ger ett 2-slaget garn med gramlängden 11m/gram.

Är ni fortfarande med?

Nå, för att reda ut all denna röra har standardiseringsorganisationen beslutat att införa den internationella beteckningen Tex. Tex anger hur mycket i gram (tack och lov) 1 kilometer av tråden väger. Man har alltså vänt på det. 110 Tex motsvarar då $1000:110=9,1\text{m/gram}$ För en vävare är ju allt detta utmärkt - hur många kilogram behöver jag till en 20m lång varp på 1000 trådar. Man multiplicerar och dividerar och kommer fram till nästan 2kg, tittar på prislistan och säger OJDÅ!

Men för den som sticker ger det fortfarande inte den information som behövs - vilken diameter har garnet - vilka stickor skall användas. Ett 6/2 Leistergarn har inte samma diameter som ett 6/2 pälsfårsgarn eller ett 6/2 finullsgarn för att inte tala om 6/2 ren angoragarn. WPI är den enda måttsättning som beskriver diametern, wpi betyder wraps per inch - varv per tum (25,4mm). Man lindar sitt garn runt en linjal så att varje varv just rör vid det tidigare och räknar hur många varv man får på en tum.

Om man som hemspinnare vill följa de svenska spinneriernas måttsättning (6/2) vevar man upp sitt garn på en härvel eller härvträ med man räknar varven. Efter att tagit av härvan väger man denna. Sedan sker beräkningen: Antal varv*varvets längd / vikten ger **garnets** gramlängd. Vid 2-slaget garn multiplicerar man med 2, vid 3-slaget med 3 för att få fram **trådens** gramlängd

Är man lycklig ägare till en gammal härvel kommer man troligtvis finna att ett varv är 183cm. Detta för att man traditionellt ville ha en härva på 1 **famn**.

En famn är ju som alla vet 3 **alnar**, en aln är 2 **fot**, en fot är 12 **tum** och en tum är 16 **linjer**.
Allt var mycket bättre förr eller hur?